

Новац је сувише озбиљна ствар да би била препуштена политичарима. Тачност те америчке пословице потврђује се и на нашим просторима и са нашим политичарима.

Доживјели смо и крај ере владавине турбокапитализма. Оно за шта су нас увјеравали да је идеални модел организације човјечанства на датом нивоу развоја технологије („крај историје“), изгубило је погонску снагу након непуне три деценије доминације на глобалној сцени.

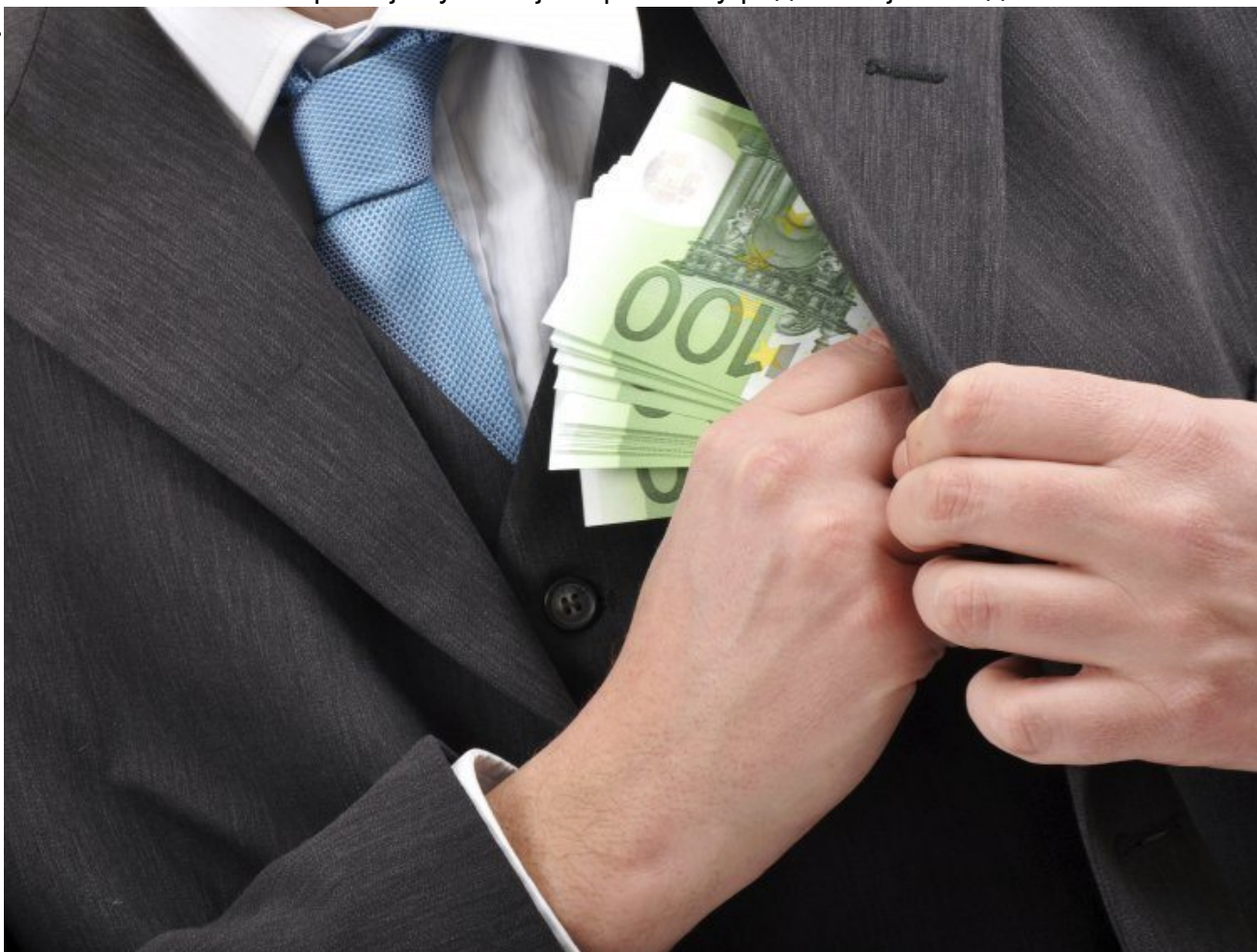
Либерални капитализам је постао друго име за бездушну експлоатацију људи и природе, за непремостиве социјалне разлике између (номинално) једнакоправних појединаца и основни узрок сукоба на свјетској сцени. Либерални капитализам је стварао униполарни свијет, униполарни свијет је стварао уски круг људи који су вјеровали у сопствену апсолутну моћ, а њихове безумне одлуке о будућности човјечанства довеле су до стварања нових центара моћи и успостављања другачије свјетске равнотеже.

Она, истина још није дефинитивно формирана, али се, упркос свим покушајима досадашњих апсолутних моћника, тај процес више не може зауставити и(ли) преокренути.

У историји човјечанства није лако пронаћи примјер сличан тако великом и брзом разочарењу какав је произвео модел либералног капитализма. Под заставом људских права и слобода, уз пружање једнаких шанси свима и под паролом да држава мора да умре како би слобода била потпуна, либерални капитализам је пробудио наде милиона и њихову жељу да се обогате.

Новац је постао основни циљ свих људских активности, а себичност највећа појединачна вриједност. Разбијени су постојећи социјални договори и колективна права. Свако је морао да игра за себе и брине само о себи.

На таквом путу невоље су почеле одмах, а временом су бивале све веће. До тренутка који се најбоље може описати свеопштом побуном преварених и потлачених. Она бива све распрострањенија и, иако има разне појавне облике и дешава се у удаљеним и наизглед неповезаним мјестима, рађа заједнички захтјев — стварање бољег и праведнијег друштва, уз осуду оних који су безочно опљачкали свој народ. Мисли се прије свега на локалне политичаре који су се тајно пробрили у редове највећих добитника транзиције.

Модел либералног капитализма не само да је стварао идеалне услове за корупцију, већ је подмићивање политичара његов саставни дио, услов без којег се не може доћи до значајнијег приватног богатства. Прича о слободној конкуренцији, утакмици у којој побеђују најспособнији и најпредузетнији, некоме може да звучи лијепо. али са истином о пословању нема ни најмање везе.

Новац се зарађује узимањем од грађана којима држава наметне неку обавезу плаћања и то је прилика на коју кидишу сви „буџетски бизнисмени“. У доба масовне приватизације, држава је продавала и неке своје изворне функције, а то је представљало главни извор

богаћења савремених бизнисмена. Политичари су своју милост поклањали себи блиским људима (односно, самима себи), или онима који су своју захвалност исказивали у понуђеним сумама новца.

Временом је тако стечени новац показивао намјеру да се легализује, да буде представљен као плод активности које нису биле супротне законима државе у којој је створен. Тада су на сцену ступали нови, „банкарски бизнисмени“. Они су својим локалним партнерима нудили услуге које, путем сложених банкарских процедура и кружења новца по магичним дестинацијама, имају за циљ да новац стечен нелегалним путем „умију“ и прикажу као плод памети и способности његових власника.

Та је услуга, разумије се, била изузетно скупа, највише због тога што локални политичари који су наручили „прање“ својих милиона, најчешће нису имали представу о сложености (или, једноставности) процедура које су им представљене као врхунска „пријатељска“ услуга.

Будући да апетит расте кад се једе, временом су њихови односи морали довести до пуцања, посебно што су банкарски магови, по правилу, вјештији и незајажљивији партнер. Они, без обзира на количину моћи коју посједују локални политичари, веома брзо убиједе себе да су моћнији и значајнији, да су они створили сами себе и да никоме ништа не дугују, већ сви остали њима имају да захвале постојање свог богатства.

Управо једна таква, крајње отужна и понижавајућа прича, потреса Црну Гору кроз сукоб Мила Ђукановића и његовог приватног банкара Душка Кнежевића. Крај се још не назире, иако је све већ речено и показано. Мило Ђукановић је ухваћен „са рукама у тијесту“ и, без обзира на све врсте одбране коју користи, његова политичка каријера је завршена.

Геополитички разлози ће, вјероватно, допринијети да не буде одмах смијењен, иако је већ сада дугорочно отписан од својих западних ментора. У најбољем случају за њега, Ђукановић ће ући у категорију политичких зомбија. Дјеловаће да је жив и да се креће, али то ће бити само блиједа слика некадашње прилике. Слично као Емануел Макрон у Француској, или одлазећа гарнитура из Европске комисије... Импресиван број грађана који исказују свој протест и презир према таквом понашању, као и права бура на друштвеним мрежама, коначна су пресуда у тој ствари.

Али нова времена нису далеко и није компликовано стићи до њих. На посљедњим изборима у Будви је на власт дошла коалиција састављена од двије опозиционе странке које се не слажу баш најбоље на државном нивоу. На локалном, њихови челници су постигли једноставан договор — да раде у корист града и грађана и, најважније, да не краду. Једноставно, да не краду.

Након двије године, на половини мандата, измирили су све дугове, исплатили доспјеле обавезе и на рачуну имали готово шест милиона евра. Успут, извршили су и договорену смјену на челу општинске власти. Садашњи градоначелник је човјек познат по свом часно стеченом иметку и по томе што не краде. Његова плата иде у добротворне сврхе, његова брига је усмјерена на општински буџет, па је реално очекивати да његов плус у буџету буде макар двоструко већи од оног који је наслиједио.

Рецепт је једноставан и дјелотворан. Не кради! Никада, а посебно не ако обављаш државне послове!

(Спутник)